

RIKSDAGEN
SVERIGES
RIKSDAG
TILL
ISLANDS ALLTING
VID
TUSENÅRSJUBILEET
1930

De Yfverborna Ätlingars Eller Sviogöthars ok Nordmänners Patriarkaliska LÄRA,

Eller sådan hon var före Odhin II:s tid;

Af

Sämund hin Frode på Island,

Efter gamla Runoböcker År Chr. 1090. afskrefven;

Men nu efter Trenne Kongl. Antiqvitets Archivet tilhöriga Göthiska Handskrifter

Med Svensk öfversättning utgifven,

Af

JOHAN GÖRANSSON.

STOCKHOLM,

Tryckt hos *Directeuren* ok Kongl. samt Åbo *Academiæ* Boktryckaren,

JACOB MERCKELL, 1750.

Vitnesbörd om Sämundar Edda.

PEt. *Joh. Resenius Juris & Ethices Professor, & Consul Havniensis in præfatione Prima ad Eddam p. 54.*

= = Detta är klart af den allraälsta Edda vi hafvom, nemligen Sämundars. Ok uti andra Företalet säger han: Edda är tveggehanda, nämligen den älsta, som är på vers ok kallas Sämundar-Sigfusons Edda; = = Deß första Capitel heter Voluspa, det är: Sibylle Prophetia. = = Trenne handskrifter af Voluspa har jag bekommit ok jämfört vid denna *Edition.*

Historiographus Regni Jacob Wilde, uti Anmärkningarne til *Puffendorfs* Inledning bl. 15.

De älsta Sagioliod, som man hafver, finnas uti den Oddiska Prestens från Island Sämundar Sigfusons Samling under Titel af Edda, = = det ällsta här ibland, är uti deß första Capitel Voluspa eller Spåkvinnans Sifs Lära, eljest Sibylle Spådom kallad. Denna är Hedningarnas Tros Lära, ok den dertil hörande berättelsen om alla tings ursprung, art, förderf, = = Himmelen = = ok Helvetet. = = *Resenius* har låtit trycka Voluspa = = med Latinsk öfversättning, = = ok Isländarens Gudmund Anderßons *Noter.* = = Nu vore til önskandes, at deße *Noter* vore utförligare ok ginge öfver hela Verket, hvilket så väl för det gamla språket, som de djupsinniga infall ok förblomerade talesätt är mycket mörkt, så at man har mycket svårt at komma til denna Kärnan.

Bibliothecarien Dalin uti sin S. Historias Första del bl. *96.* §. 13. Cap. 4

= = I Geiters, eller Götes tid, som var förenämde Gotr Thoresons son, ok högste Domaren i Svearike: (Denne lefde efter RiksRåd. *Bondes*, *Wildes* ok *Stobæi* &c. räkning 200. år före Christum) Folket hade väl ännu sina Drottar, = = sin Voluspa, eller urgamla Sedolära. = = Voluspa vil säga så mycket på ällsta språket, som, den Heliga Lagen, eller ok en Sybillinisk Spådom. Cap. 4 §. 21. I hela Scandien skipade Odhin Lag, hvilken han tog dels af Sifs eller den stora Voluspas Lära. &c.

HA=

SÄMUNDAR EDDAS
Första Del.

Vaulo Spa.	Det hos Grekerna förlorade Arimaspeija.	
1.	1.	
Hliods bith ek allar,	Ljud beder jag af alla	Sif begärer ljud.
Helgar Kindir,	Helga barnen,	
Meiri ok mini,	Större ok mindre,	Afvenså begynner Hesiodus Op. & Dies
Maugo Heimthallar,	Hemdalls söner a).	
Vildat ek Valfauthar,	Vil du, at jag Valfaders	
Vel framteljak,	Underverk skal framtelja:	ok Ovidius sin Metämorph.
Fornspiöll fira,	At fira de forna Evangelia b),	
Tha ek fremst ofnam.	Som jag först ok främst väl lärde.	
2.	2.	
Ek man Jotna,	Jag mins Jätterna,	Sif hade lärt sin vishet af dem, som lefvat före Floden; af
Ar afborna,	I början borna,	
Tha er forthom mik,	De som fordom mig	
Födda (frädda) hostho,	Födde ok lärde.	

NB. Alla de ord, som uti Göthiska Texten hafwa TH, de hafwa i samma stafvelse bokstafven THOR i Manuscripten, hvilken ljuder i några stafvelser, som DH, i andra som TH, åter i andra som THS.

a) Hemdaller uti Edda betyder Presteståndet, hvilket så kallades uti den Patriarkaliska Läran af SvioGötherna, se Edda 15. Themis.

b) Fornspioll: af Spioll, Spiell, hvars stamord är Spela: **Vindspel**, därmed stora Fartyg vindas uppå Landet, eller Hus spelas up igen ur förderfvet; Strängspel äro nog bekante, för sit ljufva läte: **Spiell**, derföre at det häller inne värman. **Möspellsheim**, Himmelriket; se Edda, 2 Themisaga.

de Tio Patriarker.	Nio man ek heima,	Nio mins jag hemen, (husen)
	Nio i vithi,	Nio Stamträd c):
	Miötvith morann,	Et måttat Stamträd, aldeles rent,
	Fyrir mold nethan.	Som nu ligger under mylden.
	3.	3.
Denna ok den 5:te v. har Ovid. giordt til en, Lib. I. Fab. I. v. 5-20.	Ar var allda,	Början var tidens,
	Tha Ymir bygthi,	Då Ymer d) bygde.
	Vara sandur ne sär,	Hvarken sand eller siö,
	Nä salar un (ünnir),	Icke salar under;
Det första ämnet.	Jord fanz äva,	Jorden fans icke,
	Ne upp himin,	Icke ofvantil Himmel;
	Gap var ginunga,	En ofantlig rymd var;
	Enn gras hvergi. (ekki)	Men gräs icke.
	4.	4.
Deraf skapade Attin, Vile ok Ve, all ting, se Edda 4 Themisagan.	Athur Börs synir,	För än Bores söner e)
	Biothom ypthô,	Boningar öpnade,
	Their er Mithgarth,	De som Midgård f),
	Morann skopo,	Renan skapade.
	Sol skein sunnan,	Sol sken sunnan
	A salar steina,	A salens stenar:
Jorden grönskas.	Tha var grund groin,	Då vardt grunden grön,
	Gronum lauki.	Med grönan Lök.
	5.	5.
Sol.	Sol varp sunnan,	Solen kastade sunnan,
Måne.	Sinni mana,	I det sinne månan,
	Hendi enni hogri,	På sin högra hand,
	A himin Jodyr,	Af Himmelens hästedör.
	Sol that ne visst,	Solen det ej viste,
	Hvar hon säli atti,	Hvar hon salen ätte,

Stjer-

c) Utan tvifvel menas här de nio Patriarker ok deras stamhus. Den tionde var aldeles renskapad, men blef för Fallet til jord.

d) Ymer, så kallas det första ämnet; deraf all ting blef skapat, se Edda 3 ok 4 Themis.

e) Bore uti en Historisk mening, var en Stamfader för Athlinga-stamman, dådan de kallas Bore-Ätten: men uti en Theologisk, såsom här, betyder det Skapare. Uti Esai. 42: 5. heter det: **Så säger Hael, Jehovah, Bore haschamajim:** d. ä. **Himmelens Skapare.** Sif menar intet annat med Bore, än det Gudomeliga väsendet, uti detta, säger hon (se Edda 4. Themis.) gifves tre Bröder, Attin, Vile ok Ve, det är: **Fadren, Sonen ok den Helige Ande,** som desza ord i Göthiskan betyda; ok kallar hon dem Bröder, at dermed visa deras jämlikhet; men eljest säger hon, at Odhin födt Vile, eller Thor

f) Midgard uti en Historisk och Geographisk mening är et ok det samma som de Ripheiska Bergen emellan Svearike ok Norrige, samt Svearike ok Ryszland. Innom denna Midgard bodde **Aska-Ätten,** men utom var en Jotunbygd, ok et Jotunheim, säger Edda 5 Them. Det samma finnes om Norrige någorstädes i Heims Kringlan.

Stiaurnor that ne visso,	Stjernor det ej viste,	Stjernor.
Hvar thär stathi atto,	Hvar de staden ätto,	
Mani thath ne visse,	Månan det ej viste,	
Hvät hann megins atti.	Hvad han för kraft ätte.	
6.	6.	
Tha gengengo Regin aull,	Då gingo Kungerna alle	Atins, Viles ok Ves första Rådslag uti Skapelsen. Se 1 Mos. B. 1:26.
A Raukstola,	Å sina Rökstolar g),	
Ginnheilog Goth.	De dyrhelige Gudar.	
Ginnheilog Goth,	De dyrhelige Gudar,	
Ok um thath gettuß,	Ok om det öfverlade:	
Nott ok nidiom,	Natt ok Nedan	Namngifningen.
Nofn umgafu,	Namn omgofvo,	
Myrgin heto,	Morgon kallade,	
Ok mithian dag,	Ok middagen,	
Undurn ok äptan,	Undarn ok afton,	
Arum at telja.	Åren at telja.	
7.	7.	
Hittoz Äsir,	Hittades Äserna h),	**Den I. Åtten, Åsa Åtten.**
A Ida velli,	Å Ida vallen i),	
Their er haurg ok hof,	Altaren ok Gudahof	De första menniskor uti Paradis visa strax prof af många konster, säger Sif.
Ha timbrotho,	Höga de timmrade;	
Afla laugtho,	Smedjo-härdar de anlade,	
Auth smidotho,	Penningar de smidde,	
Afls Kostotho,	Kraft de använde,	Penningar slagne, säger Sif.
Als freistutho.	All ting frestade:	

 Tån-

g) Rökstolar, Rådstolar: HErrans väg är uti et tjockt mörker, ok mörker är omkring hans Thron, 2 Sam. 22: 12. 2 Mos. B. 20:21. 1 Kon. B. 8: 12. Ps. 97: 2. Denna Sifs berättelse om Odhins, Viles ok Ves Rådslag uti Skapelsen visar, at hon haft en klar lämning om deßa Guds ord: **Låtom oß göra Menniskan** etc.

h) Äserna äro här de första Stamfäderna för menniско-slägtet. Så kallas ok Stamfäderna uti Svearike.

i) **Id**, betyder flit; så at där menniskorna först begynte arbeta, där var den första **Ida vallen.** Uti Lustgården var hon insatt **til at bewara honom ok brukan**, 1 Mos. B. 2: 15, 16. så at denne var den första Idavallen; men den andra, uti Upsola eller Upsala. Ok denna åldren, som räckte allenast några dagar, kallas **Gullåldren**, Aurea ætas: Saturnia regna. Ty då Saturnus, eller Asaturn; tages i en Theologisk mening, är han den andra Person, som då hade sit nöje med menniskors barn, Ordspr. 8: 31. men uti en Historisk, är det en mägtig Konung i Svearike, som också het ATLE, säger Sparvenfeldts Edda bl. 130. ok des Regering har också varit et Aureum Seculum, en **gyllene tid**, framför den följande. Sålunda böra deße trenne **Gullåldrar**, som ofta förblandas med hvarandra, noga skiljas: Ty den första sträcker sig icke utom Lustgården; men den andra hade sin början något efter verldenes år 1800, ok slut vid verldenes år 2200. Här talas på det Eddiska viset, om bägge på en gång. Den tredje Gullåldren var i Yngve Freis tid.

	Tongir skorp,	Tånger de skapade,
	Ok tól giorþo.	Ok verktyg gjorde.
	8.	8.
Gullåldren, se 1.	Tefldo i tuni,	Tåflade uti sin instångde boning;
Mos. B. 2: 11. åfven	Teitir voro.	Glade voro de.
Sturlesons Edda, 8.	Var theim vettugis, (vettergis,	Dem intet tåcke
Themisag.	Vant or gulli, (vettengis)	Fattades af gull.
Fallet.	Uns thriar komo,	In til deß tre kommo
Gullåldrens ända,	Thursa meyar.	Thursa Möjar k);
jämför Ouid. Met. L. I.	Amatkar miok,	Allrastarkaste mycket,
Fab. III. ok Hesiod. op.	Or Jotunheimom.	Ur Jotunheimet l).
& Dies. samt Eddas 8 Themis.	9.	9.
Den II. Åtten/	Tha geingo Reigin aull,	Då gingo Guderna alle
Dverga Åtten.	A raukstóla,	På Rådstolarna;
Asens, Viles ok	Ginnheilog Goth.	De dyrhelige Gudar.
Ves andra Rådslag,	Ginnheilog Goth,	Dyrhelige Gudar,
se 1 Mos. B. 3: 8, 15.	Ok um thath gettuß,	Ok om det öfverlade,
Huru de små menni-	Hver skyldi Dverga	Hvilken skulle Dvergernas
skor ok usla jordmad-	Drott umskepia,	Slägte omskapa,
kar skulle uprättas.	Or Brimis blothi	Ur Thors blod,
Innuo, at detta skulle ske med Thors blods ut-	Ok or blam legiom.	Ok ur hans bleka kropp.
gutande, ok hans kropps sargande, se 1 Mos. 3: 15	10.	10.
De som uti Gullål-	Thar var Mothsognir,	Där var Modsogner m)
dren vero Åsir, Gudar,	Moztur um orthinn	Den förste blefven,

Af

k) **Ögonens begärelse, köttsens begärelse, ok et högfärdigt lefverne, voro deße tre. 1 Mos. B. 3: 6, ok kvinnan såg, 1) at trädet var godt at äta af, ok 2) at det var en begärelse för ögonen, ok 3) et kosteligit trå til at gifwa förstånd.** Här äro de tre Thursá Möijorna så klart afmålade, som man kan önska.

l) Jotunheim uti en Geographisk mening, är den Norra delen af Scandö, som är mycket bekant för sin köld ok mörker; men uti en Theologisk, utmärkes dermed Helvetet, hvars mörker ok köld är oändeligt. Här märkes det samma som om **Idavallen** ok **gullåldren**, at detta ordet betyder här bägge: ty då de tre Helvetets systrarna hade inträngt sig uti Lustgården, så ändades där **Gullåldren**; ok när Odhins folk uti Svearike, Götherna (Gothjodh, Guds barn heta de uti Rimbegla) togo sig Hustrur ur Jotumheim, så ändades Gullåldren uti hela Europa: ty deßas barn blefvo farlige Krigsmän.

m) Modsognir, det är: en Moder til alla Sognir, Saugnar eller Sägner, ok Historier. Ingen Historia kan komma långer tilbaka, än til Adam. Modsogners maka kallas Durin: **Dur**, en kort sömn; (Verelii Lexicon Scandicum). **Durin**, en kvinna som tilkommit i en kort sömn. Ho känner icke här igen Eva? Af detta **Dur**, kommer namnet Durgar eller Dvergar; Gar betyder **Afföda**, som ses af ordet **Fädgar, Fader ok Son; Modgar, Moder ok Dotter. Dvergarna voro först Madkar skapade i eller af Ymes kött**, det är: **jord**, (säger Edda bl. 26.) **men af Guds tiltalan fingo de en förnuftig siäl: Ok bodde ändock uti jorden ok i stenar.** Om samma

Dverga allra,	Af alla Dvergar,
Enn Durin anar.	Men Durin den andre.
Their manlikan,	De manlika
Maurg af giortho,	Många gjorde af sig,
Dverga a Jordo,	Dvergar på jorden,
Sem Durinn sagthi.	Som Durin sade.
11.	11.
Nyi ok Nithi,	Ny ok Nedan,
Northri ok Suthri,	Norder ok Söder,
Austri ok Vestri,	Öster ok Vester,
Althiofur Dvalinn.	Alltiyfven, ok Dåren.
Nar ok Nain,	Afet, intet hopp mer,
Nippingur Dain.	Sorg Tråta, Döden.
Vegur Gandalfur,	Heder, är en bedrägelig Förste, som.vål en stund uphöger, men patsider lemnar en.
Vindalfur Thorin.	Tapperhet en VindFörste.

äro nu Dvergar, madkar, födde af jord ok blifva til jord; 1 Mos. 3: 19. äfvenså säger Hesiod. Op. & Dies, v. 125 126. etc. at sedan Gulläldren var ändad blefvo menniskorna Dvergar.

Menniskan lik Månan.

Hennes händelser.

Alla deßa Dverga- eller menniskio-namn gifva tilkänna hennes händelser eller göromål etc.

12. Be-

ma tid säger Ovidius Met. Lib. Fab. IV. v. 121. Tum primum subiere domos; domus antra fuerunt etc. utan twifvel har Adams sorg öfver fallet, ok at han undstack sig i Lustgården, jämwäl gifvit härtil anledning. Hesiodus ok Ovidius tala härligen om Fullkomlighetenes tilstånd, eller som de efter vår Sif säga, Gulläldren; ok at den fick en ända, då Dverga-äldren kom i deß ställe. Fallet beskrifver Hesiodus med sådane ord, Op. & Dies v. 48. **Den första menniskan** εξεπατησε **ville draga, eller störa Gud ur vägen för sig: ok kunde härmed icke annat förtjena än en stor vrede.** V. 70. etc. talar han om en **härlig Jungfru**, som **Gudarna** skapade af jord, **men Merkur, eller Hermar** (icke den förste, som het Thor, utan en annan, som falskeligen antagit den förras namn, ok tillägnat sig hans gjerningar) **Han inblåste lögn ok smickrande ord uti bröstet på henne; ok när hon kom til den nyskapade** Epimetheus, **så förgat han det, som hans Skapare** Prometheus (Ovid. Lib. 1. Fab. II. v. 82.) **befalt honom. Men så snart han tagit emot det, som denna nyskapade kvinnan gaf honom, fick han förnimma, huru mycket ondt han dragit öfver sig ok jorden, samt hafvet.** v. 89. Ovid. talar om Fallet med korta ord: Fab. IV. 113, 114. **At då Asathurn blef utaf sin egen son stött af Thronen, ok måste nedstiga uti det yttersta mörkret, så ändades Gulläldren.** När menniskan stötte Gud af sin hjertas Thron, så måste den andra Person i Gudomen, som uti Edda kallas Thor ok Asathurn, påtaga sig at nedstiga af Himmelen, på jorden; ja til ok i det yttersta mörkret. Här är fallet ok uprättelsen blandade: Men uti den VIII. Fab. talar Ovid. med klara ord om uprättelsen, sägandes i 440. v. **At den Allrahögstas Son, Thor hin Bollde,** (Apollo) **en sann Gud åtog sig sådane vapn, som han förr icke haft, samt med dem dödade den fasliga Ormen, som ville förderfva hela menniskio-slägtet.** Ormen het Python (af Heb. ordet Pithah, Pitho, **med smickrande ord ok stora löften bedraga en.**) ok Högtiden som årligen skulle firas för denna seger, kallas Pythia, (är också ren Hebreiska, 3. p. f. 2 conjugationis Pass. ok heter på vårt mål: **Kvinnan är bedragen med smickrande ord ok stora löften.**) **På denna Högtid skulle äplen utdelas,** säger Natalis Comes de Pythiis Mythol. bl. 430. Han anförer på samma rum af gamla Hedniska Skrifter, at på den första Pythiska Fest segrade ingen annor än Gudarna, Castor (KasThor den höga Thor) uti löpande: Pollux (Bolldur en ok den samme som Thor, men för hans twenne naturer föreställes han i Edda 13. Themis. under twenne Bröder, ok af Greker,

som

Uti 10, 11, 12, 13, 14, 15 ok 16 verserna omtalas Dverga Ätten. Hos Hesiodus ok Ovidius, Argentea Ætas. Edda 8. Themisagan.

12.	12.
Bivor ok Bavaur,	Begärelse, Förkastelse,
Baumbur ok Nori.	Spel, Trångsund,
Anar ok Onar,	Bekymmer, olycka.
Ai Miotvithnis,	Altid Samvetet.
Thrar ok Thrain,	Drag ok Trångtan.
Thror. Litur Vitur,	Dristighet. Litet Vett.
(Thekkur ok Thorin, Thror Li-	
Nyr ok Nyrathur [tur Vitur)	Ny ok Nyrådig.
Nu hef ek Dverga (rekka)	Nu har jag Dvergarnas
Reginn ok Rathsvithur,	Magt ok Råds vishet,
Rett um talda.	Rätt omtalda.
13.	13.
Fili Kili,	Vänskap, Oenighet,
Fundinn Nali,	Tilkomst, Sting,
Hepti Vili,	Hefte, Vilja.
Hanar ok Svior. (Svithor)	Hannar ok vise Möjor.
Billingur Bruni,	Frijare Bråna.
Bildur Bure,	Plogbil, Visthus.
Frar Fornbogi, (Hornbori)	Skarper, gamla fördubblade böter.
Frogur ok Loni,	Herre, ok Lönare.
Aurvangur Jari,	Ömnigt gärde, Håstar:
Eikinskialdi.	Ekesköldar, (Ekelundar).
14.	14.
Mål er Dverga,	Dvergernas görомål är
I Dvalins lidi,	I Dvalins krigståg,

Hårol-

som Tvillingar, af hvilka den ene uppväckt den andra ifrån döden. Deras Moder födde dem, eller honom, på det sättet, at hon vardt hafvande, icke af sin ägta man Tyndarus, utan af Gud) uti fäcktande; I språng Calais eller KalJs, ok med vapn Zethes (deße twå Bröder betyder okså en Person, som var Bores, det är: Skaparens Son); med Klot Peleus (Beldeg, Bolldur); uti kämpande hans Broder Thelamon, som eljest kallas ATLAS eller Thor, (Soran, in voce Atlas, & Telamon, Ennil Fragm.); Hercules (så kallas okså Thor) uti fäcktande, kämpande ok häfvande. Så at en ok samma Person firas här under flera namn. Det är mycket vist, at Hedningarna i senare tider mente här med åtskilliga Personer; men de felade deruti, ty uti den Patriarkaliska Läran, ifrån hvilken den Sviogöthiska, ok af henne både den Grekiska ok Latinska, Mytho Theologien hänflutit, förstods med deßa namnen ingen annor än Verldenes Frälsare. Ok var det icke underligare, at han uti den Patriarkaliska Läran hade flera namn, än at han uti de Mosaiska ok Prophetiska Skrifterna kallas nu **Kvinnones Säd**, 1 Mos. B. 3: 15. **Guds Hjerta**, 1 Mos. B. 6: 6. 8. 21. Hos. 11: 8. 2 Sam. 7: 21: 2 Krön. 17: 19. **HErrans Arm**, Esa. 53: 1. **Imanuel**, Esai. 7. **David**, Ezech. 34: 23, 24. 37: 24. **Salomo**, Höga Wis. 1: 1, 3: 11, etc. at förtiga ganska många andra.

Liona Kindum,
Til Lofars te'ja
Their er sottu,
Fra Salar steini,
Aurvanga siot,
Til Joro valla.

15.

Thar var Drauxnir,
Ok Dolgthrasir,
Har Haugspori,
Hlevangur Gloi.
Skirvir, Virvir,
Skapithur Ai,
Alfur ok Yngvi,
Eitur ok Oim.

16.

Fialar ok Frosti,
Finur ok Ginar.
Heri Hogstari,
Hliothulfur Moin.
(Deße 4 par fortplanta Dverga Ätten.)
That man uppi,
Methan auld lifir.
Langnithia tal,
Lofars hafat.

17.

Uns thrir komo,
Or thui lithi.
Auflgir ok Astir,
Äsir *) at susi.
Fundo a landi,
Litt megandi,

Häroldars barn,
Til handslags telja.
De som söka,
Från Sala stenar,
Pilgärdet sakta,
Til Hästavallen.

15.

Där var Dröpner, Förderfvaren.
Ok Fiendahögen, (Dråsen).
Herren, Högedråparen,
Glädjerummet, Härligheten,
Den Renade, den Cirklade,
Skapade, Evigheten.
Gamle ok Unge.
Etter ok Oim.

16.

Fjälar (bråder) ok den Visaste/
Solsten/ ok Öpning,
Krigshär/ Huggstore.
LydFörsten, Moin.
De mån uppe,
Medan verlden står,
Långsona tal,
Lofvars hålla.

17.

Intil deß de Tre kommo,
Ur den Sjöresan n).
Starker ok Älskelige/
Ok Brinnande/ af det susande vatnet,
Funno de å landet
Litet förmående,

Denna Dverga Ätt kallas uti Edda, fast i annat affeende, Rimthussa ätten, 3 Themisag.

Dverga ätten ändas i Bergelmers flod, undantagande de Tre Stamfäderna (med sin Fader ok Moder), som på Fjälar, eller en Ark af plankor bygd, uppehöllo sig, Edda 5 Themisagan.

Til deß de kommo i land, då Japhet födde Gomer eller Gymer vid tu år efter floden; Gymer födde ASKR.

Här börjas

n) Sik talar här ganska kort om Floden; men Edda något vidlöftigare i den 5 Themisk., ok sedan uti den siette, om ASKA ÄTTEN. Hesiod. nämner icke floden, utan säger endast, at Gud blef vred på det andra Slägtet för deras högsta ogudagtighet, ok i sin vrede förgjorde han dem; men Ovid. talar med många omständigheter om Syndafloden. Hesiod. säger, v. 152. &c. när en inbördes oenighet upkommit, så gick ASKAÄTTEN til den boningen. där en förskräcklig köld, ok et store mörker är: ok måste omsider dö, fast än de voro tämlige dryge Knösar. Edda uti 6. Themis. säger: Sedan Bergelmers (Noahs) flod var förbi: så tog Odhin Bores son (bör här icke tagas uti en Theologisk, utan Historisk, mening) sig före en resa med ASKER jämte siöstranden, ok stannade omsider uti det Riket, der Äsgard blef Hufvudstaden; ok Norr ut gränsade detta Riket til Jotunheim, hvars mörker ok köld, mycket omtalas i Bragamal, Themis. 3, 4, 5. *) Äsing æstus, Ver. Lex.; Äsia, Smidiohärd.

Den III. Åtten,	ASK ok Emblo,	ASKENAS ok Embla.
Aska Åtten.	Aurlauglausa.	Alldeles Rådlösa.
Hesiod. Fraxineum	18.	18.
Genus, & Æneum.	Aund thau ne atto,	Anda de icke åtte,
Edda 6, 9 Themis.	Auth thau ne hauftho. (óth)	Bilden o) de ej hade,
Ty sedan Dverga-	La ne láti,	Bärma ej heller låte,
Åtten var förg ord up-	Ne lito gótha,	Ei utseende goda.
rättade **Attin, Vile ok**	Aund gaf Othinn,	Odhin gaf Andan,
Ve en ny slägt, Aska-	Óth gaf Hánir,	Hánir p) gaf Bilden,
åtten, se 1 Mos. B.	La gaf Lothur,	Löder q) gaf Bärman,
9: 1. etc.	Ok litu gotha.	Ok det sköna utseende r).
Tredje Rådslaget.		
	19.	19.
Aska Åtten liknas	ASK veit ek standa,	ASK vet jag stånda,
här vid et trä (Ezech.	Heitir Yggdrasill,	Heter Yggdrasill,
17:22. Matth. 7:18.),	Har bathmur ausinn,	Höga Trädet öfveröst
ok visheten vid et hvit	Hvita auri.	Med hvita öret.
vatn, som ösas derpå.	Thathan koma davggvar*),	Dädan kommer daggen,
Edda 9, 10 Themis.	Thers i Dali falla,	Som i Dalen faller:
ok et dygdigt lefverne,	Stendur á (ey) yfir gronn,	Ständer altid grön
vid en honungsdagg.	Urthar brunni.	Öfver Urdarbrunnen.
	20.	20.
Dädan blifva trenne	Thathan koma Meyar	Dädan komma Möijar,
Hufvud-dygder, en	Margs vitandi,	Mycket vetande,

Trenne

o) Auth, i den 7. v. brukas om Penningar, ok jämväl den stämpel, eller **Bild** som derpå präglas. Upsola Aud, var Upsala Konungens oföränderliga egendom. Aud brukas tälurda mångfalliga gånger om en viß egendom eller hufvudstod, som gifver en ansenlig vinning af sig. Människans siäl kallas uti 1 Mos. 2: 7. Nischmath chajim, ok häuflyter Nischmath af Nasch, nascham: **Låna ut på vinning:** så at det betyder egenteligen et **Aud**, eller en **stor hufvudstod,** som **menniskan fick lika som til låns af Skoparen, at gifva honom derföre sin årliga ränta,** se Matth. 25: 27. Pred. B. 12: 7. **ok omsider igen sielfva hufvudstoden oförändrad.**

p) Hánir, är ihopsatt af Há, **hög,** ok Nir, **nedrig.** De som här kallas **Odhin, Hánir** ok **Lödur,** kallas uti Sturless. Edda 6. Themisagan, Bores Söner, **Attin, Vile** ok **Ve,** (5. Themis.) hvarest denna **Askers** skapelse äfven omtalas. Uti Hánirs Kening heter det: **Hánir kallas ocksä Odhins Ord, den korßmärckta Ass, Jordenes Konung.** Uti 3. Themis. i Bragamal berättas, huru en ofrid upkommit imellan Attin, Vile ok Ve å ena sidan, ok Vanerna (de fallna människor) å andra, men sedan Guderna gifvit Hánir (Vile) til gislan åt Vanerna, så blef frid uprättat.

q) Lödur, Laudur betyder **Anda:** ty **Löder** blir på vatnet af Pneumati, vädret. Luder, som man blåser uti. Härmed bör ide förblandas Lur, som rätt skrifvas Luder; Ty detta är af **Lura,** bedraga: en **Filur,** en **Fe lur,** eller **penninge bedragare.**

r) Deßa Sifs ta'esätt, at **Gud skapade först Asa åtten, sen Dverga åtten, ok så Aska åtten,** etc. behåller Hesiodus, men Ovidius säger: Successit argentea proles, visandes dermed, at Dverga Åtten var en afföda af den förra. *) Dauggvar, dagg; dyggvar, dygdig.

Thriar ur theim sal, (så) Er und tholli stendur. Urth hetu eina, Athra Verthande, Skaro a skithi, (skildi) Skulld hina thrithiu.	Trenne ur den Sal, Som under Trädet står. Urd heter den ena s), Andra Värdande; Hon upskår på skidor (balkar), Skulld den tredje.	Stadighet, lik ber-; Värdnad eller agtsamhet om alt sit; Skyldighetens i akt tagande, ok Sköld, e mot fiender.
21. Thär Laug laugtho, Thär lif kuro, Alda bornom, Aurlaug at segia; Ein sat hun uti, Thå hinn Aldni kom, Yggiongur Asa, Ok i Augo let.	21. De Lag gjorde, De Lif korade, Barnens lefnad, Händelser at säga. Ensam satt hon ute, Då hin Gamle kom, Asernas Uggunge, Ok i ögat såg.	Såsom deßa dygder idkas, så blifver menniskans lefnad ok händelser. Här kommer Sif til sin tid.
22. Hvers fregnit mik? Hvi freistith min? Alt veit ek Othinn, Hvar thu auga fallt thitt; I inom mora, Mymis brunni, (Mimis)	22. Hvad frågar du mig? Hvi frestar du mig? Alt vet jag, Odhin, Hvar du ögat dit fällte, Uti Hin rena Gomers brunn t).	Alfader gifver åt menniskan sin Son, at vinnä sin dyrkan. Edda 9 Themis.

s) Urd betyder **berg: Verdandi**, den **Vårdande**: ok **Skulld**; som påminner ens skuld eller **skyldighet**. Hon upskar på skidor, taflor, våra göromål.

t) Mymer, Gymer eller Gomer, en ok samma; åfven som Gymers liod, eller Miod, i Yngl. S. bl. 42. elljest kallas, Mymers liod, eller Miod, såsom här, ok flerastädes. Med Gymers brunn eller mjöd förstås intet annat, än den Patriarkaliska Läran. Den drycken, som Alfader åstade häraf, var, at människan skulle gifva honom den **dyrkan**, som deruti föreskrifvas; men denna kunde han icke århålla, för än han gaf menniskan derföre sit Auga, Öga. **Guds Öga**, 1 Kon. B. 9: 3. Jer. 5: 3. utmärker den andra Person i Gudomen ok Läran om Honom, som derföre uti Grekiskan kallas Apaugasma, Vish. 7: 26. ok han Apavgasma της δοξης Ebr. 1: 3. ok uti 2 Corinth. 4: 4. sägas Augasai, som kommer af Auge, om Evangelii lysande. Nådenes ok Rättfärdighetens Sol, Malach. 4:2. som är det rätta Ljuset, Joh. 1:9. utsprider genom thy sina härliga strålar. Hesiod. Op. & D. v. 185. säger, at **när den femte Slägten upkom**, så kände **de icke Guds Öga**, (Opin). Grekiska Skalderna hafva af detta Guds Opis, eller Öga, gjordt sig en Gudinna, den de dyrkade under namn nu af Opis, nu af Rhea, nu Cybele, Kroni Hustru; men Latiner kalla henne Ops eller Cybele, Saturni Gemål. Läran om Gud ok verldenes Frälsare kallas af de gamla Judar ok Patriarker kabala (som icke bör blandas med de senare Judars förvända ok ganska felagtiga kabala); men af alla Europeer utsades detta ordet Cybele eller Sibyla, för Cabala. Så är Ops ok Sapio, ok vårt Göthiska Spo eller Spå et ord, allenast omvändt. Bägge komma af det Hebr. ordet Saph. Soph, på Göthiska Safna, nu **samla, ända**. Hädan är det Göthiska Sibyllas, eller Cybeles, namn Sif; det är: en **Samling**, nemligen af den Patriarkaliska

Låran om denna ſkånck är det ſålla vatnet, Gomer dricker ſig v:s af; ſe Eſa. 12: 2. &c. Joh. 4: 10. 7: 38.

Drekur mioth Mymir,
Myrgin hverjan,
Af vethi Valfauthur.
Vitith enn etha hvath?

Gomer dricker mjöd
Hvar en morgon,
Af Valfaders vad.
Veten j än? eller hvad?

23.

Denna Låran heter (Eſa. 2: 3. Thorah,) en Ring; ok (Hög. Vi. 1: 10, 11.) en Gullkedja, om brudens hals. ſe Eſth. 2: 12, 15.

Valdi henni herfauthur,
Hringa ok men,
Feſpioll ſpaklig,
Ok ſpa ganda,
Sa hon vitt ok om vitt,
Of verauld hverja.

Valde henne Hårfader,
Til en Ring ok kedja,
Et dyrt Evangelium
Ok Spådoms konſt.
Såg hon vidt ok om vidt,
Öfver allan verlden.

24.

Denna Låran måſte hvar en vörda, ſom höll ſig til Aſka ätten.

Hon lärde dem offra.

Heithi hana heto,
Hvars til huſa kom
Ok vaulo velſpa,
Vitti hon ganda,
Seith hon kunni,
Seithi hon leikinn.

Å var hon angan,
Illrar Bruthar.
(Illrar thiothar).

Heder henne viſte,
Ho til huſe kom.
Ok Sifs konſtiga visbet,
Viſte hon konſten;
Sjudkonſten hon kunde;
För Sjudkonſten var hon mycket berömd ok känbar.
Altid var hon beſtällſam,
Denna Ils (Thors) bruden.
(Om de illaka folken.)

25.

Uti denna Lära berättades, huru krig då började, när Lamech begynt ſmida verjor, 1 Moſ. B. 4: 22, 23.
Då Cains ſoneſons ſon blef kallad MachujaEl, d. är: utplånad är den tilkommande Guden; ok dennas ſon MethuſchaEl, d. är: utrotad är den Tilkommande Guden: ok männiſkorna förkaſtade denna Låran, 1 Moſ. B. 4: 18. 6: 3.

That man hon folkvig,
Fyrſt i heimi,
Er gullveigo,
Geirom ſtuddo.
Ok i holl Hars,
Hana brendo.
Thriſvar brendo,
Thriſvar borna.
Opt oſialdan,
Tho hon enn lifir.

Det mins hon var en ſtrid,
Den förſta i verlden,
När Gullvärdet,
Med verjor underſtöddes.
Ok i HErrans Hoſſal
Henne brende.
Tre gångar brende,
Tre gångar borna.
Ofta oſällan,
Dock hon än lefver.

26.

Sa hon Valkyrior,
Vitt um komnar,

Såg hon Valfruorna,
Vida komna,

Driſtigt

liſka Låran. Uti Sifs Kening heter det: **Huru kallas Sif?** Svaras: **Henne kallar man Thors Huſtru, Ullers moder (Fåramodren), den Hårfagra Gudinna, Trones ok Sanningens moder.** Men uti Hebreiſkan är Sifs namn ganſka märkvärdigt; Ty verldenes Frälſare heter där THOR, 1 Chrön. 17: 17. ok Låran om honom THORAH, Mich. 4: 2. det är: THORS Huſtru, om detta ſkulle ſom et Proprium Nom. uttydas.

Gaurfar at ritha,	Dristigt rida
Til Goththiothar.	Til Guds folken.
Skulld helt Skildi,	Skuld hölt Skölden,
Enn Skaugul aunnur.	Men Skagel annan,
Gunur, Hildur, (Guthur)	Gunnur, Hildur,
Gaundul ok Geirskaugul.	Göndul ok Geirskagel.
Nu ero talthar,	Nu äro talda
Nonnor herjans,	Herjarens Nunnor,
Gaurfar at ritha,	Som dristigt rida
Grund Valkyrior.	Til landet, Valkyrior.
27.	27.
Tha gengengo Reiginn aull,	Då gingo åter igen Kungerna alle,
A Raukstola.	På sina Rådstolar.
Ginnheilog Goth.	De dyrhelige Gudar.
Ginnheilog Goth,	Dyrhelige Gudar,
Ok um thath gettust,	Ok om det rådgjorde,
Hvad skyldo Esir	Hvad Eserna skulle
Afrad giallda,	Gjälla för afrad:
Etha skyldo Gothinn	Elsest skulle Guderna
Aull gildi eigia?	Äga derföre alla böter.
28.	28.
Brotinn var Borgveggur,	Bruten var Borgväggen,
Borgar Asa,	Af Äsernas Borg,
Knattu Vanir vigspa,	Vanerna voro raske ok vise uti krig.
Vaullo sporna,	Spjerna mot vallen.
Fleygthi Othinn,	Uphitsade Odhin u),
Ok i folk um skaut.	Ok i folkhopen sköt.

Sif eller Guds dag, ser här tilredas sköldar, verjor, krig, strid, slagtningar.

Derföre höllo **Uttin, Vile** ok **Ve** sit 4. Rådslag, ok öfverlade derom, at Äserna eller Patriarkerna skulle få hvardera sin vißa del af jorden, (1 Mos. B. 10:25. 11:4. 5 Mos. 32:7, 8. Ap. G. 17:28. Plato in Critia: Joseph.) ok derföre gifva til Gudstjensten sin Afrad ok tionde, eller böta. Men **Thorah**, Ringmuren, innom hvilken den Patriarkaliska församlingen hade sit skyd, blef bruten; **Nimrod jagade, skrämde ok lockade människor til affall ifrån HErrans**

u) Här framställer Sif Odhin I., som vid Nimrods tid börjat uphitsa folk til Krig. Jag kan icke utan nöje läsa, hvad Hesiodus skrifver om denna 4:de Ätten, kallandes den samma Ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γένος, οἵ καλέονται Ἡμίθεοι, **Hjeltarnas GothaKön, som kallas AlfGothar, mycket bättre än den förra Ätten. Deße förde krig ok föllo några vid Thebas, några vid Troja. Men den Allrahögste Guden han hade gifvit ok föreskrifvit dem deras boning vid jordenes yttersta ända, afskilde ifrån annat folk; ok här bo de ganska säkre,** ἐν Μακάρων νήσοισι **uppå de sällas Öjar,** (se Is Atlinga bl. 83.) **på hinsidon det djupa Hafvet;** Ολβιόι ἥρωες **De Alfhems Hjeltar,** v. 160:170. Ravennas uti sin Geograph. p. 107. kallar Alfheim, (se Fund. Noregur, bl. 7.) Albes, ok deß Berg kallas af Athenæo Lib. IV. C. IV. Ριπαια, • • ὕςερον Ολβια, • νῦνδε αλπια. Alfheim uti 11. Themis. i Edda, är så mycket som **de sällas boning,** eller **Säligas boning.** Eliest bör det noga märkas, at såsom alla våra äldsta ok bästa Handlingar vitna, at **Odhin varit Höfdinge öfver inflyttningen hit på Scandö, ok haft med sig utom unga män jämväl gamla, nämligen sina Fäder** ASKER **ok Gumer;** så omtalar Hesiodus denna flyttning åt Norden både vid Ästa Ättens slut ok Gotha-Ättens början.

Församling eller an-sigte, 1 Mos. B. 10 9.

Thath var enn folkvig
Fyrst i heimi.

Detta var den första
Folkestrid i verlden.

Den IV. Åtten/
Den andra Äsa Åtten, eller som Hesiod. säger O. & D. **Halfguderna**; eller som Yngl. Sag. **Gödingar.**

Här framkommer **O-dhin** l., **Thor** l. &c. med sina Gothar.

Attins, Viles ok **Ves** 5:te Rådslag, at hindra detta onda inbrottet på Asaborgen.

29.

Tha gengengo Regin aull
A Raukstola,
Ginnheilog Goth.
Ginnheilog Goth,
Ok um thath gettuss,
Hver hefthi lopt alt
Levi blandit,
Ethur Att Jotuns
Ods Mey gefna.

29.

Då gingo åter igen Kungerna alle,
På sina Rådstolar,
De dyrhelige Gudar.
Dyrhelige Gudar,
Ok om det undersöka,
Hö hade luften all
Med lögn blandat,
Eller åt Jätta åtten
Ods mö gifvit x).

Den andra Person stiger ned, ok om intet gör deras svurna Förbund i Tornets byggande: Förblandar eller förändrar deras tungomål, 1 Mos. 11:9.

30.

Thor einn thar var,
Thrunginn mothi
Hann sialdann sitr,
Er hann slikt ofregn.
A gengoss eithar,
Ord ok Säri,
Mal aull meiginnlig,
Er a methal foro.

30.

Thor ensam där var,
Ganska förtörnad:
Han sällan sitter
När han slikt förnimmer.
Då förändrades edar,
Orden ok det svurna förbundet,
Hela det mägtiga tungomålet,
Som då bland dem var i bruk.

Sif eller **Thors** följer då med Göthar-nas Prester vida om verlden, i det säkra hopp, at detta Trädet skulle planteras ok vat-nas uppå Atland.

31.

Veit hon Heimthallar
Horn (hliod) umfolgit,
Und heith vonom,
Helgom bathmi
A ser hon ausass,
Aurgom forsi,
Af vethi Valfauthars,
Vitith enn, etha hvath?

31.

Vida Hon Hemdallers
Horns ljud om följer.
Under et klart (vist) hopp.
På det heliga Trädet
Ser hon en Å ösas,
Med en strid ström,
Af Alfaders vad.
Vetstu än, eller hvad?

Då Asa Åttens ok Gotha Åttens försam.

32.

Austur sat hin Aldna,
I Jarnvithi,

32.

Öster satt den gamla,
I Järnskogen,

Ok

x) Detta utföres vidare uti Edda ok 21. Themis. däräst talet är om Babels Torn. Smidr nokur, som är början af 21 Themis., är et Anagram af **Nimrods Skur**, d. ä. **Nimrods Afgudahus.** Han förbehöll sig **Sol, Måne** ok **Freija**, uti arbets lön. **Solen**, på den Patriarkaliska Himmelen var Verldenes Frälsare, Malach. 4:2. **Månan**, den Patriarkaliska Kyrkan, hvilken lånar alt sit ljus af nysnämde **Sol.** Nimrod ville jaga bort detta HErrans **Ansigte**, eller **Sol**, 1 Mos. B. 10:9. ok sielf erkännas för Verldenes Frälsare, af sin **Församling.** Han ville hafva **Freija**, all **dyrkan.** Här bör noga märkas, at Smeden eller Byggmästaren säges **blandat luften med lögn.** Hästen, som halp honom, var den då imot Gud olydige Allmogen; Sleipner, som föddes, det Göthiska Språket.

Ok födde thar,
Fenris kindir:
Verdur af theim ollum
Einna nokkur,
Tungls tiugari,
I Trols hami.

Ok födde där,
Fenris barn;
Blifver af dem alla
En ganska stor,
Tunglets tårare,
I Trollshamn.

ling gick ifrån Babel, Vestnorr til Scands, satt den arma Nimrods Församling kvar där Öster, ok uti den tog alla laster til, som förtärde där Församlingen.

33.
Fylliss fiorvi,
Feigra manna.
Rithur Ragna siaut,
Raudum dreyra,
Svart verda Solskin,
Um Sumar eptir,
Vethur aull Valynd.
Vitith enn etha hvad?

33.
Fylles med lif
Af sega månn,
Hon målar Patriarkerna så småningom
Med rödt utgutit blod.
Svart blifver Solskenet,
Om Sommaren efter.
Alla väder skadeliga:
Vestu än, eller hvad?

Den Nimrodiska hopen förföljer den Patriarkaliska Församlingen, ok efter denna förföljelses hetta, förmörkas Rättfärdighetenes Sol hos dem.

34.
Sat thar a haugi,
Ok slo Hörpu,
Gygiar hirthir,
Glathur Egthir.
Gol um honum,
I Gagl vithi.
Fagur raudur Hani,
Sa er Fiallar heitir.

34.
Satt där å Högen,
Och slog på Harpa,
Trollkonors Herde,
Glader ögder.
Gol om honom
I Galgaträdet,
Feger röde Hane,
Som Fjällar heter.

Deras Afguda Prest förrättade med mycken glädje sin tienst, han talte väl om Verldenes Frälsare, som på trä skulle korsfästas, men mycket skälligt.

35.
Gol um Asom,
Gullinn kambi,
Sa vekur haulda,
At herja fauthurs.
Enn annar gol,
Fyrir Jord nethann,
Sot rauthur Hani,
At Saulum Heljar.

35.
Om Åserna gol
Gullkammen,
Som väcker Hoffolket,
At Herja fadren.
Men den andra gol
Nedan under jorden.
Sot röde Hanen,
Vid Helsvitets Salar.

Men den som talade om deras Stamfäder, ok uphitsade dem til krig, hölls i mycket större heder ok ära: dock hans genljud hördes neder utur Hel.

36.
Ek sa Baldri,
Blothgum tivor.
Othins Borni,
Aurlaug folginn,

36.
Jag såg Bällder y)
Med blod all öfverstänckt,
Odhins barn
Honom gick alt, som beslutit var.
Han

Sedan Sif talat om Skapelsen, Fallet, Löftet, Syndafloden, de fora Ätterna, samt Svearikes första In-

y) Bällder, (Apollo) är den samma som Thor.

vånare; så kommer hon nu til det Höga Återlösnings Wärket, i den 36, 37, 38. 39, 40. vers.	Stod um vaxinn, Vollo hærri, Mior ok miok fagur, Mistiltein.;	Han stod på alla sidor omvuxen, Med den på Vola uphögda z), Unga ok mycket fagra, Mißgjernings Kronan ok Stekspetet a).

37. Vart

z) Vollo, uttyder Resenius genom Vall. Men jag kan icke se annat, än här är samma ord, som i sielfva Titeln, Vaulo, som skrifves Vola, Vaula, Velra, Volfa, Volla; Val, Valur, Gaula, Gala. Verel. Lex. Alla deßa ord innefatta uti sig et **omdvälfvande**, circumrotationem, circumactionem; äfven, **uppenbara tilkommande ting, glädja sig**. De komma således noga öfverens med Volvere, **hvälfva**; hvalf etc. ok ännu mera med de Hebreiska orden: Gal, gâlal, gaal, gaul, gaval, galah, gol, Goel etc. uti hvilka man finner igen samma bemärkelser, så at jag icke kan twifla, at ju vårt Göthiska **Vola**, Volva ok Gala etc. kommer af samma ord. Ok kan man af bemärkelsen äfven finna, at Voler, är just det samma som Thor, eller Vollder, ty alla tre deßa ord betyda en **Cirkel**, et **Hvarf**. Sålunda kan man finna, at på detta Götharnas Voler, Volr, Voel, ok Hebr. Goel, är icke större skilnad, än på deßa orden: Valli ok Galli; Vermanni ok Germani; Vantar ok Gvantar, Vilhelm ok Guilhelm; Vodin ok Godin, Gitar ok Vitar etc. Hvad vil då Voluspo, säga: jo, Herodotus Lib. IV. C. 102. säger: **Götherna kalla et, Arima, ok Öga, Spo, eller Spå, dädan kallas de förnämsta bland dem Arimaspoi**. Derföre, Voluspo, eller Voluspå, vil säga så mycket som: **Thors öga**, eller **Läran om honom**. Arimaspoi, hafva sit namn, icke af Arima, ty sådant ord gifves icke uti Göthiska Språket, utan af Ari, **den Första**, hvilket är Guds Faders namn uti Edda, ok Odhins Keningar, samt **Ma, vatn**, ok **spo** eller **spu, öga**. Så at Arimaspoi vil säga så mycket som: **Guds Faders vatn ok öga**. Utaf Voluspo ok Edda är klart, hvadan detta namn är tagit: ok bör det jämväl märkas, at Grekerna hade fått berättelsen til sig om det **ena ok enda ögat**, som detta folket hade; men de lämpade detta på kroppen ok gjorde dem sålunda til mißfödsel, emedan **detta ena ögat satt**, efter gamla berättelsen, **midt uti hufvudet**, som är ganska väl talat. Eljest kallas deße Arimaspoi af andra Cyclopes, det är: **Cirkelögat**, Adam. Brem. de Situ Dan. Pompon. Mela Geogr. Orb. Solinus Polyhistor. vitna, at **på norra sidan om** Mare Balthicum **är, bland andra, et folk som kallas** Cyclopes; **får sit ena runda öga**, säger Hesiodus, Theogonia. Ok såsom ibland deßa Cycloper funnos Jättar ok Bergsmän, så brukades sedan ordet om andra af sådant slag. Homerus hade fått Sagan om Cyclopena efter Ullysses, hvilken under sin resa varit på Ogygia, säger han, men Tacitus kallar denna Ö, Germania. Änteligen bör det okså märkas, at ordet Vol ok Voll, uti gamla Språket, så väl som Tyskan, betyder Gode; ok Sonen kallas **alt Fadrens Goda** uti 2 Mos.B. 33: 19. At den andra Personen kallas Vile, som betyder Sol, **Visbet, omringande**, är bevist bl. 4, ok sålunda blir Volospo ok Vilospo et ok det samma. Ok äfven som det Göthiska **Spo** ok **Sif**, Latinska Ops ok Sapio, Grek. Opis, Ops, Sop, Sopos (som med tiden blef til Soph, Sophos) äro et ord, fast ibland omvändt; så läter Volospo, Vilospo ok Philosoph, Philosophia, blifva et ord, ok vara långt äldre än Pythagoras Samius; **Låtom oß höra Soph af all Lärdom**, säger Salom. Pred. 12: 13. Visheten har vißerligen at göra med Anden ok andamålet. Men än et ord om Cycloper: Deras Hufvudman var Polyphemus, **den mycka berättelse de hade**; när Ullysses kom til denna, så beröfvade han honom hans ena öga, Lucian. de Cyclope. Troju menn faulsudu frasagnir Froda menns, säger Bragamal, bl. 109. Lucianus säger: Ullysses kallade sig Otin. **Detta var början på 5:te Ätten, då ingen mera kände Guds Öga i den slägten**, säger Hes. v. 185. **Ty den 4:de Ätten ändades med Troja**, v. 160, 170.

a) Af **Mis**, dädan Misgerning etc. **til**, ok **tein**, som betyder ibland et Stekespet, ibland något **sammanknutit**, se Verel. Lex. Resenius ok Thorfæus öfversätta genom Spina; **Törne**.

37.
Varth af theim meithi,
Er mier syndiss,
Harmslaug hättlig,
Haudur nam skiota c).
Baldurs brothir,
Var afvorinn snemma.
Sa nam Othnis son,
Ei nättur vega.

37.
Vart of detta trädet,
Som mig syntes,
Grufliga sorgeslag,
Höder b) lärde sig skiuta,
Bällders broder,
Var ganska bittida född,
Som tog Odhins son,
En natt gammal.

Thor eller Bollder blir slagen grufliga, ok dömd til korset.

38.
Tho hann äva hendur
Ne haufut kembthi,
Athur a bal umbar
Baldurs andskota,
Enn Frigg um gret,
J Fensaulom,
Vaurdur Valhallar.
Vitith enn etha hvath?

38.
Fast han hvarken händer
Eller hufvud kämbde,
Förr än han å bäl bar
Bollders Fienda.
Men Frigg derföre gret
J Fensalen;
Du Valhalls värd!
Vest tu än, eller hvad?

Rättvisan, som mißbrukades til Bollders död, fordrar hämd af hans banemän.

39.
Hapt sa hon liggia
Und (hvera) hräva lundi,
Legiarn liki,
Loka (lathekkian) othekkan
Thar situr Sigyn,
Theigi um sinom,
Ver vel glyoth,
Vitith enn etha hvath?

39.
Bunden såg hon ligga
Under Aselunden,
Genomstungen lik,
Läcke otäcktan,
Där sitter Sigyn,
Tigger för sinom
Man väl glödande.
Vest tu än eller hvad?

Du död hvar är din udd, du helfvete hvar är din seger?

40.
Tha kna Vala,
Hapt bond snua,
Heldur um hardgiar
Haupt or thormom,

40.
Då Vales tienare/
Fångens band de snodde,
Hellor starckt binnande,
Band af Tarmerna.

Den onde varder bunden, at han icke mer skal bekymra Äserna; Upp. B. 20:1,2,3. Eddas 25 Themis.

b) **Haudur** betyder uti Edda den högsta Domstolen ok Rättvisans skipande uti Riket, se den 15 Themisagan uti Edda: där betyder **Tyr**, **Krigsbefälet**; **Brage**, Academie Gillet; **Heimdhallar**, **Presteståndet**; **Hauder**, **Högsta Domstol**; **Vidar**, **en Skogesktöcare**; **Ale**, **en god Åkerman**; **Uller**, **som har många Får**. **Forsete**, **den nedersta Domstol**.

c) **Skiota** betyder skiuta; men utom deß betyder det okså **korßfästa**. Thors Hammar, var et Korß, det är allom bekant: ok när Thor slog med den uti berget tre gångor, blefvo dereftet **tre fer skeytta**, 23 Themisag. **Tre korßmärken med sina fyra hörn**. J sådan bemärkelse förekommer ordet **Skaut** i 5 Themisag. **Skyter** Seyther vil säga så mycket som: **Korßmärckte**, emedan de hade **Kors** på alla sina Vapn. **SkautKung**, Cruciger, emedan han hade del uti **Korß** färderna.

Men han varder	Geir Garmur miok	Garmer gör (skäller) mycket,
åter lös til en tid,	For Gnipa helli,	För Gnipa hällen.
Upp. B. 20: 7.	Festur muno slitna,	Fästen mån slitas,
	Enn Freki renna.	Men Freke renna.
	41.	41.
Den visa Sif vet	Fiold veit hin frotha,	Mycket vet den visa,
jämväl tala om verl-	Fram se ek lengra,	Fram ser jag längre.
denes ända, se Eddas	Um Ragnarauk,	Om Ragnarök,
26 Themis.	Raum sigtiva.	Den stora striden.
Men förut upkom-	A fellur Austan,	Å faller Östan,
mer uti Asia et gruf-	Um eitur Dala,	Om Etter dalar,
ligt krig; se Ezech. 37:	Saurom ok sverthom,	Med sår ok sverd,
8, 9, 16, 19, 21. 38: 1.	Slithur heitur su.	Slider heter hon.
ꝛc. Upp. B. 20: 8, 9.		
	42.	42.
Det nya Jerusalem,	Stoth fyrir northann,	Stod för Nordan
se Ezech. 40: 2. ꝛc. Upp.	A (Nipa hellir) Nitha fiollum	Å Nidafiällen,
B. 21: 1. ꝛc.	Salur aur gulli,	En Sal af gull,
	Sindra Ættir	Sinders Ättars d):
	Enn annar stoth,	Men den andra stod
	A Okolni,	Å Okolne,
	Biorsalur Jotuns,	Dryckſal Jättens
	Enn sa Brimir heitir.	Den som Brimur heter.
	43.	43.
Pinorummet.	Sal sa hon standa,	Sal såg hon stånda
	Solo fiarri,	Fjärran från Solen,
	Nastrando a,	Å Nastranden,
	Nordur horfa dyr.	Norr vänder dörr.
	Falla eitir droppar,	Falla etter droppar,
	In um Liora.	In om gluggarna,
	Sa er undin Salur,	Hvilken Sal är beredd
	Orma hriggium.	Af Ormaryggar.
	44.	44.
Menedare, möre-	Sa hon thar vatha,	Såg hon där vada
dare ok horkarlar, de-	Thraunga strauma (thunga)	I tunga strömmen,
ras lott är i den siön	Menn meinsvara,	Mån Menedare,
som brinner med eld		
ok svafvel: 1 Corint.	Ok Mordvarga,	Ok Mordvargar,

Ok

d) **Sindri, eda Brimle dhar bygia godhir menn,** säger Edda 26. Themisan. **Brimir** är Thors namn, se bl. 6, v. 9. denna Sal står på **Nidha fiäller,** det är: på **Sonaberget,** eller på **Sonen som är et berg,** Math. 16: 18. en **Nidh** betyde Son uti Göthiskan. Han säges på stå på **Okolni,** det är: på **Himmelen. Stad er Brimer heiter han stendur a himne,** säger Sparfvenfeldts Edda bl. 58.

Ok tha annars glepia,
Eyra Runo.

Ok den som hviskar
I örat på annars Hustru.

6:9,10. Gal. 5:19. &c. Ephes. 5:5. Upp. B. 21:8. 22:15.

45.

Enn i Hvergelmi,
Veit hon vest vera,
Thar sug Nidhoggur
Nae framgeingna,
Slit vargur vera:
Vithith enn etha hvath?

45.

Men i Hvergelme
Vet hon värst vara,
Där suger Nidhugger,
De framgångnas lik.
Sliter Vargen mån;
Vest tu eller hvad?

Uti helfvetet skolo de fördömde af ormar, drakar ok vargar su-gas, sargas ok slitas, säger Sif.

46.

Bräthur muno berjass,
Ok at banum vertha,
Muno Sistrungar,
Sifium spilla,
Hart er i heimi,
Hordomur mikill,
Skeggauld, Skalmauld,
Skilder ro klofnir,
Vindauld, Vargauld,
Athur verauld steipiss
Man enge mathur,
Authrum thyrma.

46.

Bröder månne slåß,
Ok til bana varda,
Månne systrungar
Slägtskapen spilla.
Hart är i verlden,
Hordom mycken.
Skäggålder, Skålmålder,
Sköldar klufna.
Vindålder, Vargålder,
För än verlden stupar,
Mån ingen man,
Den andra skona.

Ännu omtalar Sif, huru åtskilliga laster skulle svärma före verldenes ända, Upp. B. 20: 8.

När människones Son kommer, mån han finna tro på jorden? Luc. 18: 8.

47.

Leika Mims synir (Mymis)
Enn miotkuth kyndiss (miotvi-
At hino gamla, [thur)
Giallar horni.
Hatt blás Heimthallur,
Horn er a lopte,
Málir Othinn vith,
Mimis haufut.

47.

Leka Mymers söner,
Men stamträden brännas,
Vid det gamla
Giällar horne.
Högt blås Hemdall,
Hornet som är i luften,
Talar Odhin vid,
Mymis hufvud.

Sjelfver HErren skal stiga ned af himmelen med härskri ok öfverängels röst ok Guds basun, ok de döda i Christo skola upstå i förstone.

48.

Skelfur Yggdrasils,
ASKUR standande,
Ymur ith aldna Tre,
Enn Jotun losnar,
Hräthass allir
A hel vegum,
Athur Surta thann,
Sefi afgleypir.

48.

Skälfver Yggdrasill,
Asken stående
Donar det gamla trä,
Men Jätten loßnar.
Räddas alle
Å Helvetets vägen.
Förr än HErren GUD
Friden ändar.

Ok människorna skola förtvifla för räddhoga, Luc. 21:26

49. Cer-

	49.	49.
	Geir Garmur miok,	Cerberus skäller mycket
	Fyrir Gnypa helli,	Före Gnipa hällen.
	Festur mun slitna,	Festen månne slitas,
	Enn Freki renna (hråtass).	Men Frekne renna.
	50.	50.
	Hrymur ekur austann,	Hrymer åker östan,
Hafvet.	Hefiss tind fyrir (hefiz lind)	Högas berg öfver,
	Snyss Jormungandur,	Snor Jormungander
ok Vågen	I Jotun modi,	I Jätta mod
	Ormur knyr unnir,	Ormen fråser under,
	Enn Ari hlakkar.	Men Are lackar.
	Slitur nae nef faulur,	Sliter kroppar den näsfule.(örn)
	Naglfar losnar.	Nagelfare loßnar.
	51.	51.
skola mycket bullra,	Kioll fer austan (sunnan)	Båten far östan,
Luc. 21: 25.	Koma munu Muspelz	Komma månde Möspells,
	Of log lythir,	Folk öfver vatnet,
	Enn Loki styrer,	Men Loke styrer.
	Fara Fifl megir,	Fara Fifelsönerna,
	Meth Freka allir,	Med Freke alle.
	Theim er bröther	Med dem är brodren
	Bileistz i för.	Biläst i färden.
	52.	52.
Menniskones Son	Surtur fer sunnan,	HErren Gud far sunnan,
kommer i sit Maije-	Med suiga lefi (lävi)	Med et långt följe,
ster, ok alle helige	Skin af sverthi,	Skin af sverdet
änglar med honom,	Sol valtiva,	Sol välfvande,
Matth. 25: 31.	Griot biarg gnata,	Stenberg braka,
	Enn Gifur rata, (Givor)	Men Guderna bekymras,
	Trotha halir helveg,	Troda män dödsvägen,
	Enn himin klofnar.	Men himmelen klofnar.
	53.	53.
Huru är då med Ä-	Hvat er meth Asum?	Hvad är med Aserna?
serna eller de männi-	Hvat er meth Alfum?	Hvad är Alferna?
skor, som här blif it	Gnyr allir Jotunheimur,	Gnyr alt Jättahem,
som Gudar dyrkade?	Esir ro a thingi,	Eserna ro til Domen.
Huru med de visa Al-	Stynia Dvergar,	Stöna Dvergerna,
far, ok qirina Dver-	Fyrir steins dyrum.	Före stendörrerna,
gar? De skola då sä-	Veg bergs visir.	På bergvägar visa;
ga: O i berg faller	Vitith enn etha hvat?	Veistu än eller hvad?
öfver oß etc. Upp. B.		
6: 16. Luc. 23: 30.		

54. Då

54.
Tha kemur Hlinar,
Harmur annar,
Fram er Othinn,
Fer Ulf vega,
Enn bani Belja,
Biartur ad Surti,
Tha mun Fryggiar
Falla Angantyr.

54.
Då kommer Hlinnars,
Den andra Harmen
Fram, när Odhin/
Far imot Ulfven.
Men Beljas bane/
Klar imot HERran.
Då mån Fryggas
Agantyr falla.

Krig, okyskhet ok kvinnokärlek (Odhin, Fenris Ulf ok Frey) falla nu uti envige. Äfven omsorgen om det jordiska.

55.
Geyr Garmur miok,
Fyrir Gnypa helli,
Festur mun slitna,
Enn Freki renna.
Gin lopt yfir.

55.
Garmur skäller mycket
Före Gnipa hällen,
Banden mån slitas,
Men Freke renna.
Den dyrheliga luften öfver.

Hafvet ok vägen skola mycket bullra.

56.
Tha kiemur hinn mikle
Mogur Sigfauthurs,
Vithar vega,
At Valdyre.
Letur megi Hvethrungs,
Mun um standa.
Hior til hiarta,
Tha er hefnt Fauthur.

56.
Då kommer den store
Sigfaders Son,
Vidar på vägen
At Valdjuret,
Låter Hvedrungs son,
Munnen stå uppe,
Hugger til hjerta:
Då är Fadren hämnad.

Här stupar Vidar, eller all skogen öfver ända ok detta dödar hjertat uti Ulfven.

57.
Tha komur inn more,
Mogur Hlothyniar,
Gengur Othins son,
Vith Ulf vega.
Drepur hin af mothi,
Mithgarthz väor,
Muna halir allir,
Heimstoth rythia.

57.
Då kommer den rena
Latonas Son, (Thor)
Går Odhins Son
Imot Ulfven,
Dräper han af mode,
Midgårds ormen,
Månde alle människor
Då förvandlas.

Sedan ändan, då han öfverantvardar Gudi ok Fadrenom Riket, ok afläggar all herradöme ok all öfverhet ok väldighet. Ty han måste regnera til des han lägger alla sina fiender under sina fötter. Den yttersta fienden döden skal varda borttagen. 1 Corint. 15: 24, 25, 26.

58.
Geir Garmur miok,
Fyrir Gnipa helli,
Festur mun slitna,
Enn Freki renna.
Gengur fet nio, [nar)
Fiorgunnrar burr, (Fiorgun=

58.
Garmer skäller mycket,
Före Gnipa hällen,
Banden slitas,
Men Freke renna.
Gånger nijo fiät,
Fiorgunds dotterson,

(Desza

Neppur fra Nadri,
Nids okuithnom.

= = = =
(Deßa orden förstår jag icke.)

59.

På den tiden skal solen blifva mörk, ok stjernor skola falla af himmelen, Matth. 24: 29. ok då skola himlarna med hastighet förgås, ok Elementen försmälta af heta, ok jorden med de verk derpå äro afbrännas. 2 Pet. 3:10.

Sol tekur sortna,
Sigur fold i mar.
Hverfa af himni,
Heithar stiornur.
Geisar eimi,
Vith aldur nara,
Leikur har hiti,
Vith himin sialfann.

Solen tager til at svartna,
Jorden siger i hafvet,
Hvärfva af Himmelen
De klara Stjernor.
Gåser en Imma,
Vid verldenes stolpar,
Leker en stark heta
Med sielfva Himmelen.

60.

Men nya himlar ok en ny jord väntom vi efter hans löfte, där rättefärdighet uti bor. 2 Pet. 3: 13.

Ser hun uppkoma,
Authru sinni,
Jord or Ägi
Ithia grona,
Falla Forssar,
Flygur Aurn yfir.
Sa er a fialle,
Fiska veidir.

Ser hon upkomma
I andra sinnet (gången)
Jord ur Hafvet,
Trä gröna,
Falla Forßar,
Flyger en Örn öfver,
Som uppå fiällen,
Fiskar jagar.

61.

Nu öpnas GUDs Paradis at den triumpherande ok stridande Församlingen må förenas, se Luc. 23: 26. Upp. B. 2:7. Matth. 25: 32.

Hittast Esir, (Finnast)
A Itha Velli,
Ok um moldthinur,
Matkar doma.
Ok minast thar a,
Meigin doma.
Ok a FymbulTys
FORNAR RUNAR.

Hittas Äserna
Uti Paradiset e),
Ok om de jordiska
Mägtiga döma.
Ok minnas där på
Mägtiga domar;
Ok på Fimbul Tyrs f)
Forna Runor g).

62.

Här igenfinnes Guds beläte, som Stamfa-

Tha muno Esir,
Undursamligar,

Då månde Eserna
Förundransvärda

Gyllene

e) Id, betyder Flit, men Ith, Trä, så at Ithavall, vil säga så mycket som en Trälund, en Lustgård, et Paradis, eller Tempea, det är: Fullkomlighetens Fyrkant ok boning. Sålunda kallas det Jordiska Paradiset i Göthiskan både Idava..en ok Ithavallen. Men här talas om det nya Paradis.

f) Fimbul, fullbordan; Fimbul vetur, consumatio seculi. Ibland skrifves det Fimbulthulr, ibland Fimbultyr; män dü Tyle ok Thulö, icke är det samma som Thors eller Thurads? Fimbul ok Gomer hafva aldeles en bemärkelse, ok utmärka en Person, dädan är Fimbul liod, ok Gymis liod, alt et.

g) Runa, mysterium, hemlighet, Marc. 4: 11. hos Ulphila.

GULLNAR TAUFLUR,
I grast finna,
THÆRS I ARDAGA,
ATTAR HAUFTHO,
Folkvaldur Gøtha,
Ok Fiolnis kind.

Gyllene Taflor h)
I gräset finna,
Dem, som i tidsens början,
Stamfadren hafde,
Gothernas Konung,
Ok den Allvisas barn.

dren förlorade; Se Psalm. 17: 15.

63.
Munu osaner,
Akrar vagsa,
Bauls man alz batna,
Balldur mon koma,
Bua their Hauthur,
Hropts Sigtoptir.
Vel valtivar,
Vitith enn etha hvath?

63.
Mände osådde
Åkrar växa,
All olycka får då ända.
Bollder mån komma
Nu tillagar sig Rättvisan,
Den Allrahögste i segerboningen;
Visheten är då lik Solen?
Vestu än? eller hvad?

Intet ondt blifver uti Paradis.

Här börjas domen, ok den sielfständiga Visheten framkommer nu i sit Maijestät.

64.
Tha kna Hánir,
Hlut vith kiosa (hlaut)
Ok bunir byggia,
Bráthra tveggia,
Vindheim vithan.
Vitith enn etha hvath?

64.
Då kommer Häner högt i luften,
Utväljande sin lott;
Ok boningar bygger;
Bägge bröderna,
Den vida luften.
Vetstu än? eller hvad?

Då skola de få se Menniskiones Son komma (ok sitta) i Himmelens sky. Marc. 13: 26.

65.
Sal ser hon standa
Solo fegra,
Gulli thakthan.
A Gimli.
Thar skulo Dyggvár
Drotkir byggia,
Ok um aldur daga
Yndis niota.

65.
Sal ser hon stånda
Fagre än Solen,
Med Gulle täcktan
Å Gimle,
Där skola dygdenes
Idkare bygga,
Ok i evighet
Ynnest njuta.

Gymers slöt är fagre än Solen, där skola dygdige bo i alla evighet.

66.
Tha kemur hin riki,
At Regin domi
Auflugur ofan,
Sa er aullo ráthur.

66.
Då kommer hin Rike,
Til Konunga Domen,
Den Mägtige ofvan efter,
Han som öfver alt råder,

Den Allsmägtige Konungen affäger domen, ok utdelar saligheten åt en del.

Han

h) Taflor brukas flera gångor uti Ordspr. B. om människians siäl, 3: 3. 7: 3. etc. Uti Upståndelsen blifva deßa Taflor (Förstånd ok Vilja) å nyo förgylda, det är: med GUDs belåte förnyade.

	Semur hann doma,	Han håller dom uti största Råttvisa ok Maijestät,
	Ok sakar leggur.	Ok slutar alla saker,
	Vefkaup setur	Saligheten utdelar;
	Thau er vera skulo.	De som vara skola.
	67.	67.
Men en del blifva förde af den gamla Draken neder uti orenligheten ok pinorummet.	Kiemur inn dimmi,	Kommer den svarte
	Dreki fliugandi,	Draken flygande,
	Nathur fran nethan,	Nedan från svalan,
	Fra nitha fiaullum,	Lång bort från Sonaberget,
	Ber ser i fiothrum,	Bär uti sina fiädrar (klor),
	Flygur voll yfir,	Flyger Vallen öfver,
	Nithhauggur nae,	Nidhuggers lik.
	Nu mun hun seykvass.	Nu mån hon slukas.

NB. Ava, uti den 3:dje Versen lärer rättare öfversättas genom Primævam, den allraförsta jorden; emedan där talas om den nyskapade Ymer. Uti den 8:de bör ordet Vettugis eller Vettengis öfversättas genom: icke det allraringaste/ Vant, fattades. Litet Vettan, Litet Vette, brukas i Vermeland, ok flerestädes uti dagligt tal. Men ännu et vitnesbörd om Edda, emedan rummet tillåter.

Cornelius Tacitus, de Germania: Vi sågom under Keisar Vespasianus VELLEDDAN, som NB. länge varit (hos Germanos & Gothos) uti högsta värde; åfvenså hafvom de förut ansedt ALRUNAN; dock icke med någon skrymtan/ ok ej heller som skulle de hålla dem för Gudinnor. Idem Auctor, Lib. IV. historiar. Mumius Lupercus legatus legionis, Han var ibland gåfvorna sänd til VELLEDDAN, hos de Bructerer, som regerar fast vida/ efter de Germaners urgamla vana; - - men de främmande fingo icke gå til VELLEDDAN ok tala med henne; utan hon förvarades uti et högt Torn/ deräst hennes närmaste fingo svaren af henne. Dio, Lib 67. apud Cluv. Germ. ant. p. 165. Masyos de Marcomänners Konung ok Ganna, en Jungfru, som efter VELLEDDAN ibland dem gaf Gudasvar/ kommo til Domitianus.

Vel ok Vell betyder Vishet/ se Verelii Lex. bl. 287. samt Völuspo, v. 1. ok 24. så at VellEddan, vil säga så mycket som Vishets Eddan, eller Vishets Modren; ok är lätt at finna, at detta namnet då, så väl som nu, tilkommit Edda, hvars tolk varit hållen uti mycken högagtning. Jag kan icke neka, at deßa Taciti ord: VellEdda late imperitat, vetere apud Germanos more, förer mig på den tankan, at när Tacitus säger: Svionibus Sitonum gentes continuantur, cætera similes, uno differunt, quod femina dominatur - - endast böra förstås om Edda, efter hvilken både Gudstjenst, Regering ok Hushållning skulle rättas.

* *   * *   * *

De

Yfverborna Ætlingars

Eller

Sviogöthars ok Nordmänners

Vafdruthnis Mål,

Det är:

Drotternas Vishets våf,

Med sina åtskilliga Färgor;

Eller sådan hon var före Odhin II:s tid;

Af

Sämund hin Frode på Island,

Efter gamla Runoböcker 1090. afskrefven;

Men nu efter Trenne Kongl. *Antiquitets Archivet* tilhöriga Göthiska Handskrifter &c.

B. L.

AT SvioGöthar ok Germaner, Danske ok Norske, Francker ok AngelSaxer, samt Galler ok Britanner, i de äldre tideena utgjordt et Slägte ok Folk uti Europa, som kallas nu Celter, nu Scyther eller Göthar, de Hyperboreers Afföda; det bevisa alla deßa Folkens lärdaste Män ok Häfdatecknare, dels af de ällsta ok bästa Historier, dels af deras eget gamla Språk; varandes allenast emellan några någon tvist, hvarest först Stambygden varit. Men Mosis Historia förlorar intet af sin vißhet af den ovißhet, som tyckes vara om människoslägtets första Stambygd; ok icke mera lider denna sanningen deraf, at folket träta om första Staten ibland deßa Slägten. De CeltoScythars Drottar, Drudner, Druthner eller DRUIDER, ok deras vishet, den de uti Vers författade, talas mycket om i gamla Skrifter; men intil denna dag har ingen, så vida mig bekant är, kunnat upvisa deßa Versar, ok den deruti författade Vishetens rätta beskaffenhet. Det är mycket naturligt, ok följagteligen hos alla Slägten, Folk ok Tungomål på jorden funnit, at barnen förvara sina Stamfäders namn, lära ok händelser, uti et odödligt minne. Ok at SvioGötherna inga vanslägtingar varit i detta målet, kunna nog de ännu öfriga Ettusende Tuhundrade ok Trettijo Runstenar, som här uti Riket äro upreste, öfvertyga oß; at förtiga den ännu så högt vördade Thorsdags kvällen, de många Sagor ok Ättartal, som de lämnat åt sina trogna ok nyttiga utflyttningar til Island, &c. Försynen har med vida Haf omringat Scandö ok afskilt det ifrån andra Land ok Folk, samt lätit deß första inbyggare njuta en så dryg välsignelse, at deras afföda ända intil denna dag aldrig sedt sit ÄTTELAND eller Ätland af fiender intagit, eller det SvioGöthiska Slägtet med inflyttningar blandat. Om fördenskull här på Scandö icke funnes flera lämningar af den Hyperboriska eller CeltoScythiska visheten ok ålderdomen, än hos de andra våra Slägtingar, så hade våra Förfäder många resor varit vårdslösare om Fornfräden, än de som vanckat nu hit, nu dit, blifvit blandade, nu af det ena, nu af det andra Folket. Våra Förfäder kan jag icke anklaga i detta målet, emedan sanningen vore då imot mig, ok denna är så klar å deras sida at hon är värd en oväldug åskådare, men behöfver ingen försvarare. Til bevis lämnas här våra Förfäders VAFDRUTHNIS MÅL, eller Drotternas Vishets Väf, hafvande efter sig GRIMNIS MÅL ok ALVISMÅL; ok vet jag icke, om jag skulle mycket fela, deräst jag sade, at här äro De Gyllene MÅLA, (Μηλα) efter hvilka Hercules reste ifrån Grekeland til HYPERBOREORUM Regem ATLANTEM, a) ok dem af honom bekom: Ty at deß **gyllene Måla** voro Äplen eller Får, eller Stjernor, är dels löjligt, dels omögligt at tro. Men vare dermed huru det vil; jag vil nu anföra några gamla Vitnesbörd om **VafDruthnis Mal** b).

Diogenes Laertius in Prooemio, anförd uti Cluv. Germ. Antiqua p. 167. **Hos Germaner ok Galler, säges vara de som kallas Druider, det är: Förfarne uti Himmelsk ok Mennisklig Vishet.** Jul. Cæsar Com. VI. **Druides äro frie ifrån krig ok all tunga.** Com. V. **I synnerhet drifva de den Läran at siälen är odödelig. , , Deßutom lära de mycket om Stjernorna ok deras gång, om Verldenes ok Jordenes storlek, om all tings beskaffenhet, om de odödliga Gudernas magt ok välde. De kunna en myckenhet med Vers, så at en del af dem gått hela tiugu åren uti Läran.** Strabo Lib. 3. **Deßa** (Thurditani eller Druides) **bruka** Grammatica, **ok de hafva urgamla Handlingar skrifteligen författade på Vers; så okså sina Lagar på Vers,** (sin Havamal eller Philosophia Moralis, samt Edda). Diog. Laert. in dicto Prooemio: **Det berättas, at , , Druiterna föreställa en vishet** (Philosophati) **genom djupsinniga Gåtor, samt sinrika Vers ok Ordspråk: At Guderna böra dyrkas; Intet ondt göras; Tapperheten utöfvas.**

---

a) Apollodorus ok Zetzes. b) Väf eller Vaf, det är: **Väf, tela,** som väfvas ihop af åtskilliga tråder, ibland okså, Färgor; se Verel. Lex. in voce Vafa. Assess. H. uttyder: Carmina Druthari sublimia.

De

Yfverborna Atlingars

Eller

Sviogöthars ok Nordmänners

Patriarkaliska

Sedo-Låra,

Eller sådan hon var före Odhin II:s tid;

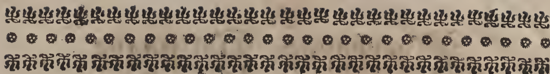
Af

Sämund hin Frode på Island,

Efter gamla Runoböcker År Chr. 1090. affkrefven;

Men nu efter Trenne Kongl. *Antiquitets Archivet* tilhöriga Göthiska Handskrifter &c.

Af den föregående Delen af Sämundar Edda, kan man finna huru myc- ket, ja oförmodligt ljus, hon kan gifva uti Svenska Historien, ok huru kosteliga Sanningar hon innehåller. Man hade derföre önskat nu kunna utgifva alla de öfriga Delarna af den samma: men måste för denna gången låta bestå; viljandes endast bifoga här med Titulblad af de Tvenne närmaste delar: de öfriga äro för- nämligast: GrimnisMål, AlvisMål, EgisDrecka, LokaGlepsa, Thors Hamars Heimt, Harbars Liod, Skirnis Faur, Hymis Kvida, Vegtams Kvida, Vaulundar Kvida, ATLAMÅL &c., Fiolsvinns Mål, Hyndlu Liod, Grougaldur, Grotta Saungur, &c. Då deße blifva försedde med en uti sielfva Språket, ok ålderdomens kännedom väl grundad uttydning, så lära fe- len deruti, ok vilfarelsen, blifva mycket mindre, än man tror.

Vitnesbörd om denna Sedo-Lära.

PEtr. Joh. Resenius vid början af Havamal: = = Då Odhin blef som Gäst imottagen af Gylfe / Konungen i Svearike / så har han lärt honom denna på Vers författade Sedoläran. (Men hon hade varit uti Svearike Tutusend år förut).

Ärkebiskopen Doctor Eric Benzelius, in Historia Patriæ, Mscr. 1. Cap. 14. §. At våre gamle hafva varit kallade Barbarer / bör ej skyllas på dem / ty de hafva varit et Lärdt Folkslag på sit sätt, fast icke efter våra tiders lärdom. Mycket äro de berömde för sin Philosophia (Havamal), Morali. = = Deras Philosophia in genere var Mythica, h. e. Fabulis involuta; af den senare hafva vi ännu lämningar i en Bok / som heter Edda: ok består af en hop gamla Verser, dels af Sämunder, dels af Sturleson. Sämunders är äldre = = de hafva varit Poësiens stora älskare, hvilket är ok et tekn til deras stora ålder. Ty i de ällsta tiderna skrefs gemenligen på Vers ok ej Prose.

Bibliothecarien Dalin, Sv. Hist. 1. Tom. bl. 229. 8. Cap. 1. §. = = Men det hindrar icke, at ju de gamla Svear ok Göthar ägt ganska godt naturligt förstånd ok förträfliga ljus i vissa mål, i synnerhet ok framför alt en SEDO-LÄRA, grundad i de Himmelska sanningar, som ej allena på intet sätt eftergifvit nogot Folks i verlden / utan ok långt mer hos dem blifvit utöfvad = = än hos de för så mycken lärdom bekante Grekerna. De hafva således varit et Folk, om icke af de vittraste ok kvickaste, dock af de ärbaraste / tappraste ok redligaste från äl'sta tider / som ej underlåtit at äga sina goda ok äfven sinnrika kundskaper. Cap. 4. §. 21. J hela Scandien skipade Odhin Lag / hvilken han tog dels af Sifs eller den stora Voluspas Lära / dels af sit egit så kallade HAVAMAL, höga Sedolära / eller Hofklokhet, ok härifrån kunne vi med vißhet räkna vår gamle Svenska beskrefne Lags första begynnelse. Jacob Wildes Lags Historia p. 33, 34.

Tryckfel.

Blad. 4. lin. 9. står Nä, läs Ne. bl. 17. lin. 20. står Bänden, läs Bunden.

